

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 25. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Artūrs Kučs un Jautrīte Briede,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 82/2024),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Krimināllikuma 157. panta otro daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no viņa pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Saskaņā ar Krimināllikuma 157. panta otro daļu par neslavas celšanu masu saziņas līdzeklī soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot.

No pieteikuma izriet, ka pret Pieteikuma iesniedzēju celta apsūdzība par apstrīdētajā normā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Pirmās instances tiesa Pieteikuma iesniedzēju attaisnoja, atzīstot, ka viņš bija paudis viedokli, kuram bija faktiskā bāze, nevis izplatījies nepatiesu ziņu vai faktu. Savukārt apelācijas instances tiesa atzina Pieteikuma iesniedzēju par vainīgu apstrīdētajā normā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, atzīstot, ka viņš ir paudis īstenībai neatbilstošas ziņas, kas apkauno cietušo. Senāts atteicās ierosināt kasācijas sūdzību, jo kasācijas sūdzībā norādītie argumenti esot pamatoti ar atšķirīgu viedokli par faktu vērtēšanu, nevis ar Krimināllikuma pantu nepareizu

piemērošanu. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, paredzot kriminālatbildību par neslavas celšanu masu saziņas līdzeklī, personai tiek nepamatoti liegts paust savu viedokli. Tādējādi apstrīdētā norma aizskarot Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 100. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz vārda brīvību.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*).

Pieteikumā ir norādīti konkrētās situācijas faktiskie apstākļi, kā arī citēta Senāta, Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kā arī tiesību doktrīna. Pieteikumā arī norādīts, ka atbilstoši iepriekš minētajiem tiesību avotiem, izspriežot lietas par neslavas celšanu, vispirms nepieciešams konstatēt, vai publicētajā informācijā ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta. Tāpat pieteikumā pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdētās normas piemērošanu konkrētajā situācijā. Tomēr no pieteikumā ietvertā pamatojuma un tam pievienotajiem tiesu nolēmumiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs savu Satversmes 100. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu pēc būtības saista ar to, ka apelācijas instances tiesa nav pareizi novērtējusi konkrētās lietas faktiskos apstākļus un kļūdaini secinājusi, ka Pieteikuma iesniedzējs paudis nepatiesas ziņas. Savukārt pirmās instances tiesa, attaisnojot Pieteikuma iesniedzēju, bija atzinusi, ka viņš paudis viedokli. Tādējādi tiesu viedokļi par lietas faktisko apstākļu vērtējumu bija atšķirīgi. Taču Satversmes tiesas kompetencē neietilpst pārbaudīt tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās interpretācija vai piemērošana, rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 100. panta pirmajā teikumā ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (ieteikums Nr. 82/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš